

Yerel Siyasi Elitlerin Cinsiyet, Eğitim ve Parti Kimliği Açısından Dönüşümü: 2014, 2019 ve 2024 Mahalli İdare Seçimlerinde Bitlis ve Türkiye Değerlendirmesi

The Transformation of Local Political Elites in Terms of Gender, Education, and Party Identity: An Assessment of Bitlis and Türkiye in the 2014, 2019, and 2024 Local Elections

Berfin GÖKSOY SEVİNÇLİ^{1,*}

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bitlis Eren Üniversitesi, Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı

MAKALE BİLGİSİ

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 22.07.2025

Kabul Tarihi: 16.09.2025

Anahtar Kelimeler:

Mahalli İdare Seçimleri,
Belediye Başkanı, Siyasi Elit,
Yerel Siyaset, Bitlis.

ÖZ

Bu çalışma, 2014, 2019 ve 2024 yerel seçimlerinde Türkiye genelinde ve Bitlis kentinde göreve gelen belediye başkanlarının (Büyükşehir Belediye Başkanları hariç) siyasi elit profilini; cinsiyet, eğitim durumu ve siyasi parti aidiyeti ekseninde karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yönteminin kullanıldığı çalışmada, Yüksek Seçim Kurulu (YSK) verileri başta olmak üzere kamuya açık dokümanlar değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçları, incelenen on yıllık süreçte hiçbir kadın belediye başkanının seçilmediğini, böylece cinsiyet temelinde bir temsilsizliğin yapısal hâle geldiğini ortaya koymuştur. Eğitim profilinde ise taban seviyenin yükseldiği ve yükseköğrenim mezunu başkanların ağırlık kazandığı, ancak bu eğilimin siyasi konjonktüre bağlı olarak dalgalandığı tespit edilmiştir. Belediyelerin siyasi parti dağılımındaki keskin değişimlerin ise büyük ölçüde ulusal siyasi rüzgârların yerel bir yansıması olduğu görülmüştür. Nihai olarak, Bitlis'teki yerel siyasal elit profilinin, ulusal siyasetin belirleyiciliği ve bölgedeki yerleşik sosyokültürel yapının kesişiminde şekillendiği anlaşılmaktadır.

ARTICLE INFO

Research Article

Received 22.07.2025

Accepted: 16.09.2025

Keywords:

Local Elections, Mayor,
Political Elite, Local Politics,
Bitlis.

ABSTRACT

This study comparatively examines the political elite profiles of mayors (excluding metropolitan mayors) elected in the 2014, 2019, and 2024 local elections across Türkiye and in Bitlis, based on gender, educational background, and political party affiliation. Using a case study method, a qualitative research design, the study analyzed publicly available documents, primarily data from the Supreme Election Council (YSK). The results of the study revealed that no female mayor was elected during the ten-year period under review, thus creating a structural lack of representation based on gender. The educational profile was found to have risen at the base level, with higher education graduates gaining more ground, but this trend fluctuated depending on the political climate. The sharp changes in the distribution of political parties in municipalities were largely a local reflection of national political trends. Ultimately, it appears that the local political elite profile in Bitlis was shaped by the intersection of national political determinants and the established socio-cultural structure of the region..

* berfingoksoy@gmail.com

GİRİŞ

Mahalli idareler, demokrasinin vatandaşla ilk temas noktası ve siyasal katılımın en somut tecrübe edildiği alanlardır. Bu alanın merkezinde yer alan belediye başkanları, modern kentlerin giderek artan ve karmaşıklaşan sorunlarına çözüm üretmesi beklenen birer icracı olmanın ötesinde, temsil ettikleri toplumun iradesini ve çeşitliliğini yansıtan siyasal aktörlerdir. Belediyelerin üstlendiği görevlerin önemi ve karmaşıklığı, bu makamı işgal edecek kişilerin sahip olması gereken nitelikleri sürekli bir tartışma konusu olmasına neden olmaktadır.

Türkiye’de belediye başkanlığına seçilebilmek için kanunen aranan şartlar oldukça genel olsa da (Özsungur, 2014: 8, 21), siyasal gerçeklikte partilerin ve seçmenlerin adaylarda çok daha farklı nitelikler aradığı bir örnektir. Bu durum, yerel düzeydeki siyasi elitlerin profilini incelemeyi, yerel demokrasi ve temsil kalitesini anlamak için kritik hâle getirmektedir. Siyasi liderlerin demografik özellikleri, siyasal temsilin doğası, fırsat eşitliği ve liyakat anlayışının dönüşümü hakkında önemli ipuçları sunmaktadır.

Bu çalışma, yukarıda belirtilen çerçeveden hareketle, Türkiye’de yerel siyasetin dinamiklerini mikro düzeyde değerlendirme imkânı sunan Bitlis ilini örnek olarak ele almaktadır. Çalışmanın temel amacı, Bitlis’te 2014, 2019 ve 2024 yerel seçimlerinde göreve gelen belediye başkanlarının siyasal elit profilini üç temel ekseninde; cinsiyet, eğitim durumu ve siyasi parti aidiyeti karşılaştırmalı olarak değerlendirmektir. Bu doğrultuda çalışma, şu temel sorulara yanıt aramaktadır:

Ana Soru: Bitlis ilinde 2014, 2019 ve 2024 yerel seçimleri sonucunda seçilen belediye başkanlarının siyasal elit profilindeki değişim ve süreklilikler, yerel siyasetin dinamikleri ve Türkiye’deki genel siyasal konjonktürün yansımaları açısından nasıl yorumlanabilir?

Alt Sorular: İncelenen üç dönemde de kadın belediye başkanı seçilememiş olması, bölgedeki yerel siyasetin yapısı ve aday belirleme pratikleri hakkında ne ifade etmektedir? Belediye başkanlarının eğitim seviyesindeki değişim, partilerin aday profili tercihlerini ve “seçilebilirlik” kriterlerini nasıl yansıtmaktadır? Belediyelerin siyasi parti dağılımında yaşanan keskin değişimler, ulusal siyasetteki gelişmelerin yerel güç dengeleri üzerindeki etkisini ne ölçüde göstermektedir?

Bitlis’in örnek olarak seçilmesinin başlıca nedenlerinden ilki, incelenen dönemde yaşanan keskin siyasal güç değişimleri (BDP’den AK Parti hakimiyetine geçiş gibi), ulusal konjonktürün yerel siyasete etkisini gözlemlemek için bir laboratuvar sunmasıdır. Buna ek olarak, cinsiyet temsili açısından ortaya koyduğu çarpıcı ve değişmeyen tablo, yerel siyasetteki yapısal engelleri tartışmak için önemli bir zemin oluşturmaktadır. Son olarak, büyük metropoller dışındaki bir ilin dinamiklerini incelemek, Türkiye’de yerel siyasetin çeşitliliğini anlamaya yönelik önemli bir katkı sunmaktadır.

Çalışmada, belirtilen araştırma sorularına yanıt bulmak amacıyla doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Veriler, Yüksek Seçim Kurulu (YSK) ilanları ve siyasi partilerin resmi kaynaklarından derlenmiştir. Makalede, öncelikle konuyla ilgili teorik çerçeveye, ardından metodolojiye, bulgulara ve son olarak bulguların tartışıldığı sonuç bölümüne yer verilecektir.

1. KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

Bu çalışma, Bitlis’teki yerel siyasi elit profilinin on yıllık seyrini incelerken, birbiriyle etkileşim içinde olan dört temel teorik alandan faydalanmaktadır. Bu alanlar, seçilmiş belediye başkanlarının profilini şekillendiren yapısal güçleri ve aktör stratejilerini anlamak için bir bütün olarak ele alınacaktır.

1.1. Türkiye Siyasetini Anlamlandırmak: Merkez-Çevre Yaklaşımı

Türkiye'nin siyasi ve toplumsal yapısını açıklayan en etkili paradigmalardan biri, Şerif Mardin (1973) tarafından geliştirilen Merkez-Çevre yaklaşımıdır. Mardin'e göre, Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne miras kalan temel bir toplumsal kırılma mevcuttur. Bu kırılmanın bir tarafında, devleti temsil eden, bürokratik, seküler ve eğitilmiş merkez yer alırken; diğer tarafında ise merkezin kültürel ve siyasi normlarının dışında kalan, daha geleneksel, dindar, yerel ve taşralı çevre bulunmaktadır. Bu yaklaşım, Türkiye'nin köklü merkezîyetçi devlet geleneğini anlamak için bir zemin sunar.

Çalışma için Merkez-Çevre yaklaşımının önemi şudur: Bitlis gibi coğrafi ve kültürel olarak çevre özellikleri taşıyan bir ildeki yerel seçimler, bu makro düzeydeki tarihsel gerilimin en somut gözlemlenebildiği arenalardan biridir. Bitlis'teki siyasi parti haritasındaki değişim, yerelde güç kazanan siyasi hareketlerin merkezin mi yoksa çevrenin mi temsilcisi konumunda olduklarının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

1.2. Yerel Siyasal Elitler ve Değişen Profili

Merkez-Çevre arasındaki mücadele, bu mücadeleyi yürüten somut aktörler, yani siyasi elitler aracılığıyla görünür hâle gelmektedir. Siyaset bilimi literatüründe, yönetimin her zaman sınırlı sayıda bir azınlığın elinde bulunduğu görüşü temel varsayım olarak kabul edilir. Klasik elit teorisyenlerinden Pareto'nun (1918) yönetici elit ve Mosca'nın (2001) 'siyasi sınıf-siyasi elitler' kavramsallaştırmaları, siyasi gücün kaçınılmaz olarak örgütlü bir azınlıkta yoğunlaştığını ileri sürmektedir. Mills'in (1919) "İktidar Elitleri" çalışması ise bu fikri, siyasi, ekonomik ve askeri elitlerin iç içe geçerek karar alma süreçlerini nasıl domine ettiğini göstererek modernleştirmiştir. Bu klasik yaklaşımlara karşı olarak, Robert Dahl gibi plüralist teorisyenler, gücün tek bir elite toplanmadığını, farklı çıkar grupları arasında dağıldığını ve rekabete açık olduğunu savunur (Sezgin, 2025).

Bu çalışma, söz konusu teorik tartışmayı yerel düzeye indirgemektedir. Belediye başkanları, kendi coğrafyalarında yerel siyasal elit olarak kabul edilebilir. Makalenin temel amacı, bu elit grubunun kompozisyonunun (eğitim, cinsiyet, parti) zaman içinde nasıl değiştiğini, yani Pareto'nun kavramsallaştırmasıyla elitlerin dolaşımını değerlendirmektir. Bitlis'teki profil değişimi, yerel iktidar yapısının daha teknokratik ve profesyonel bir elit grubuna mı, yoksa belirli siyasi sadakatlere sahip yeni bir elit grubuna mı evrildiğini anlamak için bir merceğe görecek.

1.3. Siyasal Temsil

Belediye başkanları sadece birer yönetici değil, aynı zamanda birer temsilcidir. Pitkin'in (2023) bu alandaki ufuk açıcı eseri, temsilin farklı boyutlarını anlamak için elzemdir.

Tanımlayıcı Temsil (Descriptive Representation): Bu yaklaşım, seçilenlerin demografik ve sosyoekonomik özelliklerinin, temsil ettikleri toplumun özelliklerini ne ölçüde yansıttığına odaklanır. Bir mecliste veya yönetimde kadınların, gençlerin, farklı eğitim gruplarının bulunması tanımlayıcı temsilin bir gereğidir. Bu çalışma, belediye başkanlarının cinsiyet ve eğitim profillerini değerlendirerek, Bitlis'teki tanımlayıcı temsilin durumunu ortaya koymaktadır.

Özsel Temsil (Substantive Representation): Bu ise, temsilcinin demografik kimliğinden bağımsız olarak, temsil ettiği kesimin çıkarları doğrultusunda hareket etmesi, yani onların yararına politika üretmesidir.

Çalışmanın tartışma bölümü için kritik soru şudur: Bitlis'teki tanımlayıcı temsilin yapısı (örneğin, hiç kadın başkan olmaması ve eğitim seviyesinin yükselmesi), üretilen politikalara, yani özsel temsile nasıl yansımaktadır?

Bitlis'teki en çarpıcı bulgulardan biri olan kadın temsiliyetinin yokluğu, siyasette cinsiyet literatürüyle doğrudan ilişkilidir. Bu literatür, kadınların siyasete katılımının önündeki engelleri yapısal ve sosyokültürel olarak ikiye ayırır. Yapısal engeller, siyasi partilerin aday belirleme süreçlerindeki eril ağları, kampanya finansmanına erişimdeki zorluklar gibi faktörleri içerir. Sosyokültürel engeller ise, toplumsal cinsiyet rollerine dayalı ön yargılar ve kadınların siyasete “uygun olmadığı” yönündeki kalıp yargılardır (Şahin vd., 2024; Üste, 2017). Bu çalışma, Bitlis'teki durumu bu iki engel türü çerçevesinde değerlendirerek, kadınların yerel siyasette neden görünür olmadığını teorik olarak tartışacaktır.

1.4. Siyasi Partiler: Aday Belirlemede “Kapı Bekçiliği” Rolü

Seçmenler, yalnızca siyasi partilerin filtreleyerek sunduğu adaylar arasından bir tercih yapabilirler. Bu nedenle partiler, aday belirleme süreçlerinde birer “kapı bekçisi” işlevi görür; bir başka deyişle, siyasi makamlara giden yolu kontrol ederek kimlerin aday olabileceğini filtrelerler (Norris, 1997; Rahat ve Hazan, 2001). Partilerin aday seçme kriterleri, yerel siyasal elitin profilini şekillendiren en önemli faktördür. Bu kriterler; ideolojik bağlılık, parti içi dengeler, yerel düzeyde tanınırlık, finansal güç ve sadakat gibi birçok unsuru içermektedir.

Özellikle Türkiye gibi parti liderlerinin ve genel merkezlerin yerel adaylar üzerinde belirleyici olduğu sistemlerde, “aday faktörü” dahi genel merkezin onayından geçmek zorundadır. Kiriş ve Gül'ün (2008) belirttiği gibi adayın kişisel özellikleri önemli olsa da bu özelliklere sahip birinin aday olarak sunulması parti merkezinin bir kararıdır. Bitlis'te 2014, 2019 ve 2024'te farklı partilerin (BDP, AK Parti, HDP, DEM Parti) kazandığı belediyelerdeki başkan profilleri, bu partilerin aday belirleme stratejilerinin ve önceliklerinin zaman içinde nasıl değiştiğine dair önemli veriler sunmaktadır.

1.5. Liyakat, Profesyonelleşme ve Seçmen Beklentileri

Son olarak, yerel aday profili, üç farklı beklentinin kesişim noktasında ve çoğu zaman gerilimiyle şekillenir:

Seçmen Talebi ve Profesyonelleşme: Modern belediyeciliğin karmaşıklığı, seçmenlerin adaylarda daha yüksek yetkinlik aramasını beraberinde getirmektedir. Özsungur'un (2014) belirttiği yasal yetersizlikler ve Başaran ile Babacan'ın (2025) bulguladığı seçmenlerin eğitim ve deneyime verdiği önem, liyakat ve profesyonelleşme arayışını göstermektedir. Bu, çalışmamızdaki eğitim seviyesi artışını açıklayan temel dinamiktir.

Parti Talebi ve Sadakat: Siyasi partiler için liyakat kadar, hatta bazen daha önemli olan kriter sadakattir. Parti disiplinine uyacak, genel merkezin politikalarını yerelde uygulayacak ve parti kimliğini güçlü bir şekilde temsil edecek adaylar öncelikli olabilir.

Yerel Dinamikler ve “Eşraf” Faktörü: Özellikle metropol dışı illerde, adayların yerel halkla kurduğu kişisel bağ, ailevi kökenleri ve bölgedeki tanınırlığı (“eşraf” olma durumu) kritik önem taşır (Kamalak, 2013). Bu durum, bazen liyakat veya parti sadakati kriterlerinin önüne geçebilir.

Sonuç olarak bu teorik çerçeve, Bitlis'te seçilen belediye başkanlarının profilinin tek bir faktörle açıklanamayacağını; aksine, seçmenlerin liyakat beklentisi, partilerin sadakat ve strateji arayışı ile yerel sosyokültürel dinamikler arasındaki karmaşık etkileşimin bir ürünü olduğunu varsaymaktadır. Makalenin ilerleyen bölümlerinde bulgular, bu teorik mercekten geçirilerek yorumlanacaktır.

2. METODOLOJİ

Bu bölümde araştırmanın deseni, kapsamı, veri toplama süreci ve verilerin değerlendirilmesinde kullanılan yöntemler ile çalışmanın sınırlılıkları detaylandırılmaktadır.

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışma, nitel araştırma geleneği içinde yer alan doküman analizine göre tasarlanmıştır. Seçilen yöntem, belirli bir olgunun (yerel siyasi elit profilinin değişimi) kendi gerçek yaşam bağlamı içinde, ayrıntılı olarak ele alınmasına olanak tanımaktadır. Çalışmanın, üç farklı zaman dilimindeki (2014, 2019, 2024) verileri karşılaştırması, ona aynı zamanda boylamsal bir nitelik kazandırmakta ve zaman içindeki değişim ve süreklilikleri gözlemleme imkânı vermektedir. Araştırmada, nicel veriler (sayı ve oranlar) kullanılarak nitel bir değerlendirme yapılmıştır. Bu desen, Bitlis gibi özgün bir yerel bağlamda, siyasi elit profilini şekillendiren dinamikleri bütüncül bir bakış açısıyla anlamak için en uygun yöntem olarak belirlenmiştir.

2.2. Araştırmanın Kapsamı ve Evreni

Araştırmanın coğrafi kapsamını Bitlis ili; zaman kapsamını ise 31 Mart 2014, 31 Mart 2019 ve 31 Mart 2024 Mahalli İdareler Genel Seçimleri oluşturmaktadır.

Çalışmanın değerlendirme birimi, bu üç seçim döneminde Bitlis il merkezi, 6 ilçesi (Adilcevaz, Ahlat, Güroymak, Hizan, Mutki, Tatvan) ve ilgili dönemlerde belediye statüsüne sahip olan beldelerde seçilmiş olan belediye başkanlarıdır. Bu kapsamda, üç seçim döneminde göreve gelen toplam 39 belediye başkanlığının tamamı ele alınmıştır. Dolayısıyla çalışma, bir örneklem üzerinden genelleme yapmaktan ziyade, belirlenen kapsamdaki araştırma evreninin tamamını incelemektedir.

2.3. Veri Toplama Yöntemi ve Kaynakları

Araştırmanın verileri, temel olarak doküman analizi yöntemiyle toplanmıştır. İncelenen değişkenlere (cinsiyet, eğitim durumu, siyasi parti) ilişkin veriler, kamuya açık ve doğrulanabilir nitelikteki birincil ve ikincil kaynaklardan derlenmiştir. Başvurulan temel veri kaynakları şunlardır:

Yüksek Seçim Kurulu (YSK): Seçim sonuçları, seçilen adayların isimleri ve siyasi parti aidiyetlerine ilişkin en güvenilir resmi veriler, YSK'nın seçim sonuçlarını açıkladığı karar ve duyurularından temin edilmiştir.

Siyasi Partilerin Resmi Yayınları: Partilerin genel merkez ve il başkanlıklarının web siteleri, aday tanıtım kitapçıkları ve seçim dönemi arşivleri, adayların özgeçmiş bilgilerini doğrulamak için kullanılmıştır.

Belediyelerin Kurumsal Web Siteleri: Göreve gelen belediye başkanlarının “Başkanın Özgeçmişi” bölümleri, özellikle eğitim durumlarına ilişkin bilgilerin teyit edilmesinde önemli bir kaynak olmuştur.

Ulusal ve Yerel Haber Arşivleri: Yazılı ve dijital basın arşivleri, özellikle adayların seçim sürecindeki profillerine ilişkin eksik bilgileri tamamlamak ve mevcut verileri çapraz kontrol etmek amacıyla taranmıştır.

2.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Her bir seçim dönemi için belediye başkanlarının cinsiyet, eğitim durumu ve siyasi partilere göre yüzde (%) dağılımları hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar, okuyucunun verileri kolayca karşılaştırabilmesi amacıyla, her bir seçim yılı için ayrı ayrı düzenlenmiştir. Değerlendirmenin temel amacı, üç seçim dönemi arasında bu üç değişkendeki eğilimleri, belirgin değişimleri ve dikkat çekici süreklilikleri saptamaktır.

2.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Her bilimsel çalışmada olduğu gibi, bu araştırmanın da bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu çalışma, betimsel ve ilişkisel bir desene sahiptir. Değişkenler arasındaki eğilimleri ve ilişkileri ortaya koymakla birlikte, bunlar arasında bir nedensellik ilişkisi kurma iddiasında değildir. Örneğin, eğitim seviyesindeki artış ile seçimi

kazanma arasında bir ilişki saptanabilir; ancak bu çalışmanın verileriyle eğitimin tek başına zaferin nedeni olduğu kanıtlanamaz.

Çalışma, Bitlis'in özgün siyasi, sosyal ve kültürel bağlamına odaklanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen bulguların Türkiye'nin diğer bölgelerine doğrudan genellenmesi konusunda dikkatli olunmalıdır. Bulgular, ancak benzer özellikler gösteren diğer iller için bir fikir verebilir.

Araştırma, seçilen başkanların demografik ve siyasi profillerine odaklanmış, bu profillerin ardındaki nedenleri (örneğin parti içi karar alma süreçleri) veya bu profillerin politika çıktılarına etkilerini nitel yöntemlerle (mülakat, gözlem vb.) derinlemesine incelememiştir. Bu konu, gelecekteki araştırmalar için bir alan olarak durmaktadır.

3. TÜRKİYE GENELİ ADAY PROFİLLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ (2014-2019-2024)

Bu bölümde, Bitlis'teki bulgulara ulusal bir bağlam sunmak amacıyla, 30 Mart 2014, 31 Mart 2019 ve 31 Mart 2024 Mahalli İdareler Genel Seçimleri'ne ait Türkiye geneli belediye başkan adayları profilleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. İnceleme, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK, 2025) Mahalli İdareler Kazanan Aday Profili'nden elde edilen verilere dayanmaktadır. Sunulan verilerin, seçimi kazananları değil, siyasi partiler tarafından gösterilen adayların tamamını kapsadığı unutulmamalıdır.

İncelenen üç seçim döneminde de siyasi partilerin belediye başkan adaylarının önemli bir bölümünün lise ve üzeri eğitim seviyesine sahip olduğu görülmektedir. 2014 seçimlerinde, yükseköğrenim görmüş adayların yoğunluğu dikkat çekmektedir. Bu dönemde Adalet ve Kalkınma Partisi (AK PARTİ) 689 üniversite veya fakülte mezunu aday göstermiştir. Büyük Birlik Partisi (BBP) ise 156 yüksekokul veya fakülte mezunu adayla seçime katılmıştır. 2019 seçimlerinde bu eğilim devam etmiştir. AK PARTİ 607, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ise 361 üniversite mezunu aday göstermiştir (TÜİK, 2025). Lisansüstü (yüksek lisans ve doktora) eğitim almış adaylar daha küçük bir kesimi oluştursa da partilerin yüksek nitelikli adayları da havuzlarında bulundurduğunu göstermektedir.

AK PARTİ'nin 133 yüksek lisans ve 19 doktora mezunu aday, CHP'nin ise 63 yüksek lisans ve 13 doktora mezunu aday bulunmaktadır. 2024 seçimlerinde de adayların eğitim profilindeki yoğunlaşma sürmüştür. AK PARTİ'nin 1.238 adayının 541'i, CHP'nin ise 1.112 adayının 413'ü yüksekokul veya fakülte mezunudur. Bununla birlikte, ilkokul mezunu adayların da (AK PARTİ: 39, CHP: 45) varlığı (TÜİK, 2025), aday havuzunun tamamen homojen olmadığını göstermektedir. Bu veriler, Türkiye'de yerel yöneticilik için özellikle büyük partiler nezdinde yükseköğrenim görmüş olmanın, yazılı olmayan bir standart haline geldiğine işaret etmektedir.

Tüm seçim dönemlerine ait verilerin ortaya koyduğu en net ve değişmeyen bulgulardan biri, aday profilindeki derin cinsiyet eşitsizliğidir. Her üç seçim döneminde de, tüm siyasi partilerde erkek adayların sayısı, kadın adayların sayısına kıyasla belirgin bir üstünlük göstermektedir.

2019 verilerine göre CHP, üniversite mezunu 361 erkek adaya karşılık 26 kadın aday göstermiştir. AK PARTİ'de ise üniversite mezunu 607 erkek adaya karşılık 17 kadın aday bulunmaktadır. 2024 seçimlerinde de bu yapı değişmemiştir. AK PARTİ'nin üniversite mezunu 541 erkek adayına karşılık kadın aday sayısı 12'dir. CHP'de ise 413 erkek üniversite mezunu adaya karşılık 47 kadın aday gösterilmiştir (TÜİK, 2025). Bulgular, Türkiye'de yerel siyasette belediye başkanlığı pozisyonu için siyasal süreçlerin yapısal olarak erkek egemen karakterini koruduğunu göstermektedir.

Partilerin ülke genelinde gösterdikleri toplam aday sayısı ise, onların örgütsel yaygınlıkları ve seçime yönelik iddiaları hakkında bir gösterge olarak okunabilir. 2014 yılında AK PARTİ (1.362 aday) ve BBP (741 aday) seçime en çok adayla giren partiler arasında yer almıştır. 2019 seçimlerinde AK PARTİ (1.261 aday), Saadet

Partisi (1.342 aday) ve Bağımsız Türkiye Partisi (BTP) (1.032 aday) geniş bir katılım göstermiştir. 2024 seçimlerinde ise AK PARTİ (1.238 aday), CHP (1.112 aday) ve BBP (1.036 aday) yine binin üzerinde adayla seçime katılmıştır (TÜİK, 2025). Bu veriler, belirli siyasi partilerin, on yıllık süre boyunca ülke genelinde istikrarlı biçimde geniş kapsamlı aday gösterme kapasitesini koruduğunu ortaya koymaktadır.

Genel bir sonuca varıldığında, Türkiye’de son on yıldaki belediye başkan adaylığı profili; yükseköğrenim mezunlarının ağırlıkta olduğu, erkek adayların domine ettiği ve birkaç büyük partinin örgütsel olarak öne çıktığı bir yapı sergilemektedir. Bu ulusal düzeydeki bulgular, Bitlis özelindeki durumun yorumlanacağı “Tartışma” bölümü için önemli bir karşılaştırma zemini sunmaktadır.

Bulgular: Bitlis’te Seçilmiş Belediye Başkanı Profiline On Yıllık Dönüşümü (2014-2024)

Bu bölümde, Bitlis ilinde 2014, 2019 ve 2024 yıllarında seçilen belediye başkanlarının cinsiyet, eğitim durumu ve siyasi parti dağılımlarına ilişkin değerlendirme sonuçları sunulmaktadır.

3.1. Cinsiyet Dağılımına İlişkin Bulgular

Araştırmanın en net ve değişmeyen bulgusu, cinsiyet dağılımında ortaya çıkmıştır. İncelenen üç seçim döneminde de (2014, 2019, 2024) Bitlis ve bağlı ilçelerinde seçilen toplam 39 belediye başkanının tamamının erkek olduğu tespit edilmiştir. On yıllık süre zarfında hiçbir kadın aday, belediye başkanı olarak seçilememiştir. Bu durum, yerel siyasette kadın temsiline tamamen yokluğunu ortaya koyan çarpıcı bir sürekliliğe işaret etmektedir.

3.2. Eğitim Durumuna İlişkin Bulgular

Belediye başkanlarının eğitim profilleri incelendiğinde, on yıllık süreçte taban eğitim seviyesinde bir yükseliş ve genel profilde dalgalanmalar olduğu gözlenmektedir.

- 2014 seçimlerinde (Bkz. Tablo 1), seçilen 13 başkanın 8’inin (%61,5) yükseköğretim (fakülte ve yüksek lisans) mezunu olduğu görülmektedir. Bu dönemde 1 ilköğretim ve 3 lise mezunu başkan görev yapmıştır.
- 2019 seçimlerinde (Bkz. Tablo 2), yükseköğretim mezunu başkan sayısı 6’ya (%46,1) gerilerken, lise mezunu başkan sayısının 6’ya yükseldiği dikkat çekmektedir. Bu durum, 2014’e kıyasla eğitim profilinde görece bir değişime işaret etmektedir.
- 2024 seçimlerine (Bkz. Tablo 3) gelindiğinde ise ilköğretim veya ilköğretim mezunu hiçbir başkanın seçilmediği ve en düşük eğitim seviyesinin lise olduğu tespit edilmiştir. Yükseköğretim mezunu başkan sayısı ise 7’ye (%53,8) yükselerek 2019’a göre bir artış göstermiştir.

3.3. Siyasi Parti Dağılımına İlişkin Bulgular

Bulguların en dinamik ve değişken kısmı, belediye başkanlıklarının siyasi partilere göre dağılımında ortaya çıkmaktadır.

- 2014 seçimlerinde (Bkz. Tablo 1), siyasi haritanın iki ana aktör arasında şekillendiği, belediyelerin Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) (6) ve Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) (5) arasında yakın bir dengeyle paylaşıldığı görülmektedir.
- 2019 seçimleri (Bkz. Tablo 2), siyasi haritada radikal bir değişime sahne olmuştur. AK Parti, 13 belediyenin 10’unu kazanarak ezici bir üstünlük sağlamıştır. Bu seçimde Halkların Demokratik Partisi (HDP) ise yalnızca 1 belediye başkanlığı kazanabilmiştir.
- 2024 seçimlerinde (Bkz. Tablo 3), AK Parti’nin 10 belediye ile yerel yönetimlerdeki hakimiyetini koruduğu gözlenmektedir. Bu dönemde Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (DEM Parti) 2 belediye

kazanırken, Yeniden Refah Partisi’nin de 1 belediye ile yerel siyasete yeni bir aktör olarak girdiği tespit edilmiştir.

Bulgu Tabloları

Tablo 1. 2014 Yerel Seçimleri Sonucunda Bitlis’te Seçilen Belediye Başkanlarının Cinsiyet, Eğitim Durumu ve Siyasi Partiye Göre Dağılımı

		AK PARTİ	DP	SAADET PARTİSİ	BDP	Toplam
İlkokul	Erkek	1	-	-	-	1
İlköğretim	Erkek	1	-	-	-	1
Lise veya dengi okul	Erkek	-	1	-	2	3
Yüksekokul veya fakülte	Erkek	2	-	-	4	6
Yüksek lisans	Erkek	1	-	1	-	2
Toplam		5	1	1	6	13

Kaynak: TÜİK, 2025.

Tablo 2. 2019 Yerel Seçimleri Sonucunda Bitlis’te Seçilen Belediye Başkanlarının Cinsiyet, Eğitim Durumu ve Siyasi Partiye Göre Dağılımı

		SAADET PARTİSİ	AK PARTİ	DP	HDP	Toplam
İlkokul	Erkek	-	1	-	-	1
Lise veya dengi okul	Erkek	1	4	1	-	6
Yüksekokul veya fakülte	Erkek	-	3	-	1	4
Yüksek lisans	Erkek	-	2	-	-	2
Toplam		1	10	1	1	13

Kaynak: TÜİK, 2025.

Tablo 3. 2024 Yerel Seçimleri Sonucunda Bitlis’te Seçilen Belediye Başkanlarının Cinsiyet, Eğitim Durumu ve Siyasi Partiye Göre Dağılımı

		AK PARTİ YENİDEN REFAH	DEM Parti	Toplam
Lise veya dengi okul	Erkek	5	1	6
Yüksekokul veya fakülte	Erkek	4	-	4
Yüksek lisans	Erkek	1	-	1
Toplam		10	1	11

Kaynak: TÜİK, 2025.

4. BULGULARIN TEORİK ÇERÇEVEDE YORUMLANMASI

Bu çalışma, Bitlis ilinde 2014, 2019 ve 2024 yerel seçimlerinde göreve gelen belediye başkanlarının profilini; cinsiyet, eğitim ve siyasi parti değişkenleri ekseninde karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi amaçlamıştır. “Bulgular” bölümünde ortaya konan veriler, Bitlis’teki yerel siyasi elit profilinin son on yılda hem dikkat çekici süreklilikler sergilediğini hem de önemli dönüşümler geçirdiğini göstermiştir. Bu bölümde, söz konusu

bulguların ne anlama geldiği, teorik çerçeve doğrultusunda ve Türkiye'nin genel siyasi bağlamı göz önünde bulundurularak tartışılacaktır.

4.1. “Sıfır Temsil” Ne Anlama Geliyor?

Çalışmanın en sarsıcı ve değişmeyen bulgusu, incelenen üç dönemde de tek bir kadın belediye başkanının dahi seçilmemiş olmasıdır. Bu durum, Pitkin'in (2023) kavramsallaştırmasıyla, Bitlis yerel siyasetinde tanımlayıcı temsilin cinsiyet boyutunda başarısız olduğunu göstermektedir.

Bu sıfır temsil durumu, sorunun sadece seçmen tercihlerinden kaynaklanmadığını, daha derin ve yapısal olduğunu düşündürmektedir. Burada, teorik çerçevede belirtilen siyasi partilerin “kapı bekçiliği” (gatekeeping) rolü devreye girmektedir (Norris, 1997). Partilerin, aday listelerini oluştururken bölgenin sosyokültürel yapısını ve ataerkil kodlarını yeniden üreterek, kadın adayları seçilebilir pozisyonlarda göstermediği anlaşılmaktadır. Türkiye genelinde aday havuzunun erkek egemen olduğu bulgusuyla birleştiğinde, Bitlis'teki kazanan profilinin bu ulusal eğilimin en mutlak ve katı bir yansıması olduğu söylenebilir.

4.2. Eğitim Profilinin Dönüşümü

Belediye başkanlarının eğitim seviyesinin taban olarak yükselmesi (2024'te en düşük seviyenin lise olması), modern belediyeciliğin artan karmaşıklığına paralel olarak bir profesyonelleşme ve liyakat arayışına işaret etmektedir. Seçmenlerin ve partilerin, teknik ve idari kapasitesi daha yüksek adaylara yöneldiği (TÜİK, 2025), bu durumun da eğitim seviyesini bir seçilebilirlik kriteri haline getirdiği düşünülebilir.

Ancak, yükseköğretim mezunu başkan oranının 2019'da belirgin bir şekilde düşmesi (TÜİK, 2025), bu doğrusal liyakat artışı anlatısını sorgulamamızı gerektirir. Bu durum, siyasi konjonktürün aday profilini nasıl etkileyebileceğinin bir göstergesidir. 2019 seçimlerinin güvenlik odaklı atmosferinde, hakim parti olan AK Parti için adaylarda aranan birincil özelliğin akademik liyakatten çok, partiye sadakat, yerel tanınırlık ve siyasi güvenilirlik (Erciyas ve Baykal, 2019) olmuş olması muhtemeldir. Bu bulgu, yerel elit seçiminde liyakat ve sadakat arasında dinamik bir gerilim olduğunu ve siyasi iklimle göre bu gerilimdeki dengenin değişebildiğini ortaya koymaktadır.

4.3. Siyasi Parti Haritasının Değişimi

Bitlis'teki belediye başkanlıklarının parti dağılımındaki on yıllık değişim, yerel siyasetin dinamiklerinin büyük ölçüde ulusal siyasi rüzgarlardan etkilendiğini kanıtlar niteliktedir. Özellikle 2014 seçimlerinde Bitlis'te ortaya çıkan BDP ve AK Parti arasındaki rekabet, bunun en somut örneğidir. Bu durum, Coşkun'un (2014) da belirttiği gibi, yerel dinamiklerden çok ulusal politik tercihlerin bir sonucuydu. Yazara göre, o dönemde seçmenler büyük ölçüde Çözüm Süreci'nin yükünü omuzlayan iki ana aktör olan AK Parti ve BDP'yi desteklemiş, bu da seçimi bir yerel hizmet yarışından çok, barış sürecine yönelik bir güvenoyuna dönüştürmüştür. Nitekim Coşkun, BDP'nin oy oranını önemli ölçüde artırarak kazandığı kilit seçim bölgelerinden biri olarak Bitlis'i özellikle vurgulamaktadır. Bu akademik tespit, çalışmanın bulgularını doğrudan teyit etmekte ve Bitlis'teki yerel sonucun, ulusal bağlamdan bağımsız düşünülmemeyeceğini net bir şekilde ortaya koymaktadır.

2014'teki AK Parti ve BDP arasındaki rekabetçi denge, o dönem devam eden Çözüm Süreci'nin siyasi atmosferini yansıtmaktadır (Miş ve Eren, 2014). Miş ve Duran'ın (2019) belirttiği üzere 2019'a kadar tüm yerel seçimlerde dönemin siyasal ve sosyal olayları etkili olurken 2019 yerel seçimlerinde ise siyasal ve sosyal koşullara ek olarak seçim ittifakları ve stratejik oy verme de etkili olmuştur. 2019'da AK Parti'nin yerel seçimlerde 2014 yılına göre oylarını arttırması, 2015 sonrası değişen güvenlik paradigması ve HDP'li

belediyelere yönelik kayyum atamaları politikasının bir sonucu olarak okunabilir (İzci ve Geylani, 2019: 569-570).

2024'teki Bitlis tablosu ise yine ulusal siyasetin bir yansımasıdır. AK Parti hakimiyetini sürdürürken, DEM Parti'nin kısmi bir geri dönüş yapması ve Yeniden Refah Partisi'nin yeni bir aktör olarak ortaya çıkması (TÜİK, 2025), Türkiye genelindeki seçim sonuçlarıyla birebir örtüşmektedir. Bu durum, Bitlis'in yerel siyasetinin, ulusal siyasetten bağımsız düşünülmemeyeceğini göstermektedir.

Bitlis'teki parti haritasının ulusal siyasi rüzgarlarla bu denli yakından ilişkili olmasının temelinde, Türkiye'de yerel özerklik taleplerinin sıklıkla ülkenin birlik ve bütünlüğüne bir tehdit olarak algılanması yatmaktadır. Bahçeci ve Görmez'in (2016) de belirttiği gibi, bu algı yerel yönetim tartışmalarını asıl zemininden kopararak siyasallaştırmakta ve özellikle Güneydoğu'daki yerel siyaseti daha da hassas hâle getirmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada, Türkiye geneli ve Bitlis kentindeki yerel siyasi elit profiline 2014, 2019 ve 2024 seçimleri boyunca nasıl bir değişim ve süreklilik sergilediğini ortaya koyma amacıyla yola çıkılmıştır. Yapılan incelemeler, bu profilin tek bir faktörle açıklanamayacak kadar karmaşık olduğunu ve üç temel gücün kesişiminde şekillendiğini ortaya koymuştur: ulusal siyasetin belirleyici etkisi, siyasi partilerin aday seçme stratejileri ve bölgenin katı sosyokültürel yapısı.

Bulgular, yerel elit profiline en değişken boyutunun siyasi parti kimliği olduğunu göstermiştir. Bitlis'teki parti dağılımı, yerel dinamiklerden çok, Türkiye'deki genel siyasi iklimin, ulusal güç mücadelelerinin ve ittifak yapılarının bir yansıması olarak ortaya çıkmıştır. Bitlis, bu anlamda ulusal siyasetin bir laboratuvarı işlevi görmüştür.

Profilin ikinci boyutu olan eğitim seviyesi, ulusal düzeydeki “profesyonelleşme” eğilimiyle paralel bir artış göstermiştir. Bu durum, hem seçmenlerin liyakat beklentisine hem de partilerin adaylarını daha donanımlı isimler arasından seçme yönelimine işaret etmektedir. Ancak 2019 seçimlerindeki göreceli düşüş, siyasi sadakat ve yerel tanınırlık gibi faktörlerin, belirli konjonktürlerde akademik liyakatin önüne geçebileceğini gösteren önemli bir istisna olarak düşünülmektedir.

İncelenen profilin 10 yıl boyunca değişmeyen boyutu ise cinsiyet olmuştur. Türkiye genelinde aday havuzunda kadınların sınırlı temsili yapısal bir sorun iken, Bitlis'te bu durumun “sıfır temsile” dönüşmesi, ulusal eğilimlerin yerel kültürle etkileşime girdiğinde ne kadar katılaşabileceğinin altını çizmektedir. Bu sonuç, bölgedeki siyasi partilerin kapı bekçiliği mekanizmalarının, toplumsal cinsiyet rollerini istisnasız bir şekilde yeniden ürettiğini göstermektedir.

Nihayetinde bu çalışma, Bitlis'in, ulusal siyasi rüzgârların yerel sonuçları doğrudan şekillendirdiği, ancak sosyokültürel dinamiklerin (özellikle cinsiyet konusunda) bu sonuçların çerçevesini belirlediği bir örnek olduğunu kanıtlamıştır.

Bu makalenin bulguları, konuyla ilgili gelecekteki akademik çalışmalar için zengin bir zemin sunmaktadır. Gelecek araştırmalar, neden ve nasıl sorularına odaklanabilir. Bitlis'teki siyasi partilerin il ve ilçe başkanları, kanaat önderleri ve sivil toplum temsilcileriyle yapılacak yarı yapılandırılmış mülakatlar, aday belirleme süreçlerinin perde arkasını aydınlatılabilir. Özellikle kadın adayların neden hiç gösterilmediği veya seçilebilir yerlere konulmadığı gibi kritik soruların yanıtları, bu tür bir saha çalışmasıyla ortaya çıkarılabilir.

Çalışmanın bulgularının ne kadarının Bitlis'e veya bulunduğu bölgeye özgü olduğunu anlamak için karşılaştırmalı bir desene ihtiyaç vardır. Bitlis ile benzer demografik ve sosyoekonomik yapıya sahip, ancak farklı bir coğrafi bölgede (örneğin Ege veya İç Anadolu) yer alan bir ilin yerel elit profili incelenebilir. Böyle

bir karşılaştırma, cinsiyet eşitsizliği veya eğitim seviyesindeki artış gibi bulguların ne kadarının yerel kültürden, ne kadarının ise Türkiye'deki genel siyasi sistemden kaynaklandığını ayırt etmemize yardımcı olacaktır.

Bu çalışma, tanımlayıcı temsilin (seçilenlerin profili) fotoğrafını çekmiştir. Gelecekteki bir çalışma ise bu profilin özsel temsil (yapılan icraatlar) üzerindeki etkilerini araştırabilir. Örneğin, tamamı erkek ve giderek daha yüksek eğitilmiş hale gelen bir belediye başkanı profilinin, belediyelerin bütçe önceliklerini nasıl etkilediği incelenebilir. Altyapı yatırımları, sosyal yardımlar, kadın sığınma evleri veya kültürel projelere ayrılan bütçe paylarının analizi yoluyla, seçilmiş elitlerin profillerinin somut politika çıktılarına yansıma durumu incelenebilir.

EXTENDED SUMMARY

In centralized democracies with competitive electoral systems like Türkiye, local governments serve as a crucial interface between the state and its citizens. Mayors, as the chief executives of these administrations, are not merely service providers but also pivotal political actors who embody local representation and navigate the complex relationship between local dynamics and national political currents. The profile of these elected officials—their gender, educational background, and party affiliation—offers a powerful lens through which to analyze the evolution of political elites, the nature of democratic representation, and the strategic priorities of political parties. While much of the scholarship on Turkish political elites has focused on the national level, such as members of parliament, there has been less attention given to in-depth, longitudinal studies of elite profiles at the sub-national level, particularly in non-metropolitan provinces.

This paper aims to fill this gap by conducting a detailed case study of Bitlis, a province in Eastern Türkiye. It seeks to answer the overarching question: How has the profile of elected mayors in Bitlis changed across the pivotal local elections of 2014, 2019, and 2024, and what do these transformations reveal about the interplay of national political forces, party-level gatekeeping, and local socio-cultural structures? By juxtaposing the specific outcomes in Bitlis with nationwide candidate data, this study provides a nuanced analysis of how broad political trends are manifested, and sometimes amplified, within a specific local context.

To interpret the empirical findings, this study draws upon four interconnected fields of political theory. First, it employs political elite theory, moving from classical concepts of a "governing elite" (Pareto, Mosca) to the idea of democratic elite circulation. The study treats mayors as a local political elite and examines their recruitment and compositional changes over a decade as a reflection of shifting power dynamics.

Second, the analysis is grounded in political representation theory, with a particular focus on Hanna Pitkin's (1967) distinction between "descriptive" and "substantive" representation. The study uses the descriptive profiles of mayors (their gender and education) as a metric to assess the inclusivity of the political system and asks what this profile might imply for substantive representation—the policies enacted on behalf of the citizenry.

Third, the concept of political parties as "gatekeepers" (Norris, 1997) is central to the framework. This perspective posits that parties are the primary actors controlling access to political office, filtering potential candidates based on a range of criteria. The final pool of elected officials is therefore a direct product of these party strategies and internal selection mechanisms.

Finally, the study explores the inherent tension between the demand for meritocracy (*liyakat*) and the political imperative of loyalty (*sadakat*). As municipal governance becomes more complex, there is a rising expectation for professional and technically competent leaders. However, in a polarized political environment, parties may prioritize loyalty and political reliability over other credentials, creating a dynamic conflict in candidate selection.

The research employs a comparative, longitudinal case study design. The case is the province of Bitlis and its municipalities. The study analyzes the complete universe of winning mayoral candidates (a total of 39 positions) across three consecutive local elections: March 2014, March 2019, and March 2024. This longitudinal approach allows for the identification of trends, shifts, and continuities over a politically transformative decade in Türkiye.

Data was collected through document analysis of publicly available and official sources. This included definitive election results from the Supreme Election Council (YSK) for winning candidates' party affiliations, and cross-referenced data from party websites, municipal archives, and news reports for gender and educational backgrounds. To contextualize the Bitlis findings, this case-specific data was systematically

compared with nationwide mayoral candidate data for the same election years, as compiled by the Turkish Statistical Institute (TÜİK). The analysis relies on descriptive statistics, primarily frequency and percentage distributions, presented in cross-tabulations.

The analysis of the data reveals three distinct, yet interconnected, narratives concerning the evolution of the mayoral profile in Bitlis.

A Persistent Gender Barrier: The Absolute Absence of Female Mayors

The most stark and unchanging finding of this study is the complete absence of female mayors in Bitlis across all three election cycles. Of the 39 mayoralties analyzed over a decade, every single one was won by a male candidate. This finding points to a categorical failure of descriptive representation along gender lines. When juxtaposed with the national data, this local outcome becomes even more significant. While the nationwide pool of mayoral candidates is overwhelmingly male, it is not zero. For instance, in the 2024 elections, major parties like the CHP and AK Parti did nominate a small minority of female candidates. The fact that this small pool of candidates translates into zero winners in Bitlis suggests that the structural and socio-cultural barriers preventing women's political ascent are exceptionally rigid in this local context. The gatekeeping mechanisms of political parties appear to either completely exclude women from viable candidacies or reflect a calculation that a female candidate cannot win, thereby reinforcing the patriarchal status quo.

The Evolution of Educational Profiles: Between Meritocracy and Political Loyalty

The educational profile of Bitlis's mayors demonstrates a clear, albeit fluctuating, trend towards professionalization. The educational floor has risen consistently; by 2024, no mayor held less than a high school diploma. The general trajectory indicates a growing prevalence of university-educated mayors, which aligns with the national picture of parties increasingly fielding candidates with higher academic credentials. This reflects a broader trend towards the professionalization of politics and a response to demands for more competent local governance.

However, the 2019 election presents a fascinating anomaly. In that year, the number of university-educated mayors in Bitlis decreased compared to 2014, while the number of high-school-educated mayors rose. This deviation from a linear path of "meritocracy" can be best understood in the context of the highly polarized and security-focused political atmosphere of the time. It is highly probable that for the dominant AK Parti, which swept the elections in Bitlis that year, criteria such as unwavering party loyalty, local recognition, and political reliability—all central to the national "beka" (survival) discourse—were prioritized over academic credentials. This highlights the dynamic tension where the logic of political loyalty can temporarily override the logic of professional competence in candidate selection.

The Political Party Map: A Microcosm of National Tides

The party affiliation of mayors in Bitlis has been the most volatile variable, serving as a direct and accurate barometer of national political transformations. The results cannot be explained by local dynamics alone. The competitive balance between the BDP (the predecessor to the HDP/DEM Party) and the AK Parti in 2014 was a reflection of the "Solution Process" era. The subsequent landslide victory of the AK Parti in 2019 is inextricable from the post-2015 security-focused paradigm and the state's policy of appointing trustees (kayyum) to HDP-run municipalities, a policy which reshaped the political landscape in the region. Finally, the 2024 results—with the AK Parti maintaining dominance, the DEM Party making a partial comeback, and the New Welfare Party (YRP) emerging as a new actor—perfectly mirrored the broader trends seen across Türkiye. This demonstrates that Bitlis, far from being an isolated case, functions as a political laboratory where the effects of national strategies, alliances, and discourses can be observed with remarkable clarity.

This study concludes that the profile of the local political elite in Bitlis is forged at the intersection of three powerful forces: the determinism of national political trends, the strategic gatekeeping of political parties, and the deeply entrenched nature of local socio-cultural structures. The party identity of the elite is dictated by national winds; the educational level reflects a national push for professionalization, mediated by the political needs of the moment; and the gender identity remains frozen by local patriarchal norms that national parties have been unable or unwilling to challenge. By providing an in-depth, longitudinal analysis of a non-metropolitan province, this paper contributes to a more nuanced understanding of local governance in Türkiye, demonstrating how national phenomena are filtered, refracted, and sometimes amplified at the local level. Future research could build upon these findings through qualitative interviews with party officials to uncover the explicit reasoning behind their selection strategies, or through comparative studies with other provinces to isolate regional versus national factors.

KAYNAKÇA

- Bahçeci, H., I.; Görmez, K. (2016). "Discussions of local autonomy in Türkiye". *Global Journal on Humanites & Social Sciences*, (4), 151-159.
- Başaran, İ.; Babacan, A. (2025). "Belediye Başkanı Aday İmajının Seçmen Davranışına Etkisi". *Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 1-15.
- Coşkun, V. (2015). "30 Mart Yerel Seçimleri ve BDP". *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19(30-31), 61-76.
- Erciyas, S.; Baykal, A. (2019). *Mart Seçimlerine Doğru Dünden Bugüne Partilerin Yerel Yönetim Vizyonu*. Ankara: SETA Vakfı Yayınları, 31.
- İzci, F.; Geylani, D. (2019). "Kayyım Sisteminin Demokratik Yönetim İlkeleri ve Yasal Açidan Değerlendirilmesi". *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(6), 562-573.
- Kamalak, İ. (2013). "Yerelin Yerel Seçimlere Etkisi: Belediye Başkan Adayları Üzerinden Bir İnceleme". *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(3), 419-446.
- Kiriş, H. M.; Gül, H. (2008). "Türkiye'de Siyasal Eğilimlerin Dönüşümü: Yerel Seçimler Bağlamında Bir Çözümleme". *Amme İdaresi Dergisi*, 41 (2): 101-129.
- Mardin, Ş. (1973). "Center-periphery relations: A key to Turkish politics?". *Daedalus*, 169-190.
- Mills, C. W. (2019). *The power elite*. In *Social Stratification, Class, Race, and Gender in Sociological Perspective*, Second Edition (pp. 202-211). Routledge.
- Miş, N.; Eren, A. (2014). *Siyasi Partilerin Yerel Seçim Vizyonu: İstanbul Seçimleri*. Seta Analiz, Mart, (91).
- Miş, N.; Duran, H. (2019). "İttifaktan Blok Siyasetine 31 Mart Yerel Seçimleri". *Adam Academy Journal of Social Sciences*, 9(2), 363-393.
- Mosca, G. (2001). *The Ruling Class*. *Social stratification: class, race, and gender in sociological perspective*, 195.
- Norris, P. (Ed.). (1997). *Passages to power: Legislative recruitment in advanced democracies*. Cambridge University Press.
- Özsungur, F. (t.y.). "Belediye Başkanlarının Seçilebilme Yeterliliği Kriterlerinin Değerlendirilmesi". *Yasama Dergisi*, (26), 5-29.
- Pareto, V. 2018. *Seçkinlerin Yükselişi ve Düşüşü*, çev. Merve Zeynep Doğan, Ankara: Doğu Batı.
- Pitkin, H. (2023). *The Concept of Representation*. Berkeley: University of California Press.
- Rahat, G.; Hazan, R. Y. (2001). "Candidate selection methods: An analytical framework". *Party politics*, 7(3), 297-322.
- Sezgin, S. (2025). "Türkiye'de Belediye Başkanlarının Profilini Elit Teoriler Üzerinden Tartışmak". *Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi*, 8(1), 1-18.
- Şahin, M., Özalp, S.; Boduroğlu, G. (2024). "Kadınların Siyasal Temsilde Yaşadıkları Sorunlar ve Engeller Üzerine Nitel Bir Araştırma". *Politik Ekonomik Kuram*, 8(2), 402-424.
- TÜİK. (2025). *Türkiye İstatistik Kurumu. Türkiye'de seçilen belediye başkanlarının cinsiyet eğitim düzeyini ve bağlı oldukları siyasi partileri gösteren veri setleri (2014, 2019, 2024)*. <https://biruni.tuik.gov.tr/secimdagitimapp/yereladaykazanan.zul> (7/7/2025).
- Üste, R. (2017). "Yerel Seçimlerin Cinsiyeti: Seçimler ve Kadın Temsili". *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 18(1), 101-131.